

El nostres intel·lectuals parlen als soldats catalans

PARAULES EN LA TEMPESTA

per
JOSEP POUS I PAGÈS

Si no fos per les innúmeres tragèdies individuals incloses en la gran tragèdia col·lectiva, si no fos per aquesta enorme suma diària de sofriment humà que suposa la guerra, jo diria que a Catalunya no li serà cap mal haver hagut de passar per aquesta terrible prova.

Sí, sí; sé perfectament tot l'enorme volum de riquesa material que haurà destruït la guerra; m'estreny el cor de pensar en la quantitat de vides humanes que haurà engolit el monstre horrible; planyo més que ningú les pallides ombres de les víctimes sacrificades en aquest espantós holocaust; sento tot el dolor del viure trossejat, desfet irreparablement, de tants germans meus en el multiforme sofrir d'aquestes hores luctuoses. I malgrat tot això, encara que en acabar la gran tragèdia no quedés un sol català que no hagués hagut de sentir la mossada del monstre, encara que tots en sortim amb nafra o senyal en la carn o en l'esperit, el cor em diu que Catalunya, aquesta Catalunya que tots hem d'estimar per damunt del nostre plaer i del nostre dolor, perquè és suma i compendi de tot el que té nom de català, terra, gent i esperit, aquesta Catalunya sortirà de la guerra amb tot un altre tremp del que tenia abans d'entrar-hi.

I això serà un gran bé. Per molt que pesi al nostre penar i al nostre sofrir, malgrat el riu de sang i de llàgrimes que haurà fet aviar la catàstrofe, malgrat el terrible ròssec de ruïnes morals i materials que deixarà darrera seu. No gosaria dir això, no gosaria ni pensar-ho en el secret de la meua consciència, si aquesta guerra d'ara fos com les d'abans, si hi hagués l'antiga separació entre la reraguarda i el camp de batalla, entre la població civil i els combatents. Llavors fóra cinica insensibilitat parlar d'avantatges aconseguits a costa solament dels qui lluiten. Però avui les penalitats i els perills no són pas solament la part dels que combaten. La reraguarda coneix les més dures privacions, sense que això ens eximeixi de sentir planar dia i nit damunt nostre el perill que una bomba italiana o alemanya esqueixi la nostra carn en informes parracs sangonents.

Enlloc no hi ha recer avui contra els horribles flagells de la guerra. Tot Catalunya, de llarg en ample, és front de combat. Quan ens adormim no sabem mai si serà per sempre. Quan sortim de casa no podem dir si hi tornarem. A tota hora i en tot lloc, per retirat i segur que sembli, la mort pot venir a cercar-nos.

Això ens dona dret a pensar i a dir, sense que ningú pugui titllar-nos de crneltat ni d'egoisme, que arreglarà

moltes coses, la guerra. Moltes coses que, d'altra manera, difícilment haurien tingut mai adob. Erem massa tous, els catalans. Ens havien massa avesat a tenir per cert que tot el nostre deure patriòtic quedava exhaurit en havent acabat de cantar cançons i ballar sardanes i votar de bona hora quan venien eleccions. Ens havien eliminat tota mena de risc del nostre deure cívic. Ens havien assegurat que la llei era prou garantia del nostre dret. Però havien oblidat d'afegir que no hi ha llei ni dret segurs, si darrera no tenen la munió dels ciutadans disposats a jugar-se la vida en la seva defensa, sempre que algú els posi en perill.

Arreglarà moltes coses la guerra! Tot ens havia estat massa fàcil. La República, no ens havia costat gaires suades de fer-la triomfar. L'Estatut de la nostra autonomia, l'havíem aconseguit amb no massa esforç. Ens fèiem la il·lusió que tot ens havia de venir a les mans planament, gratuïtament, per obra d'una mena de poder miraculós que ens feia haver sense pena ni treball el que desitjàvem. En la dura escola de la guerra haurem après que tot el que fa la dignitat i la grandesa de la vida humana ens ho hem d'afanyar amb el nostre esforç i el nostre dolor. Res no ens serà donat sinó allò que serem dignes de tenir. Res no podrem haver sinó el que serem capaços de defensar contra tot intent de voler-nos-ho prendre.

Ara això haurà quedat ben aclarit. Tots els homes que es batien al front, tota la gent que pena a la reraguarda, sap perfectament per què afrontem cada dia el dolor i la mort. Lluitem, sofrim i morim pel nostre dret d'homes i de catalans, per la nostra llibertat d'homes i de catalans. Lluitem, sofrim i morim perquè ningú no ens faci llei

de la seva voluntat omnipotent i no ens pugui sotmetre al seu despòtic arbitri. Lluitem, sofrim i morim perquè no hi hagi damunt de nosaltres cap més imperi que el de la llei que haurà dictat el sobirà voler del poble. I cada vegada que la llei estigui en perill, cada vegada que algú vulgui retallar el nostre dret a dictar-nos la llei que més s'avingui amb la nostra naturalesa, sabrem defensar el nostre dret i la nostra llei com homes que més s'estimen morir per la seva llibertat que viure sotmesos al voler d'altri.

Arreglarà moltes coses la guerra! La Catalunya que en sortirà no serà de bon tros la mateixa Catalunya d'abans d'entrar-hi. Encarar-se amb la mort dies i dies dona un altre tremp que deixar-se lliscar en el llefiscós sensualisme dels dancings o engrescar-se amb la crítica dels camps de futbol. Per als homes de bona mena la guerra serà com la prova del foc, que purifica el metall sotmes a la seva tortura. La prova farà esclatar la dura closca dels egoismes individuals i familiars. I els catalans retrobarem la nostra antiga vena heroica. Heroisme contra egoisme!

—aquesta és la fórmula de la nostra salvació. Mai més cadascú per ell i pels seus! Cadascú per tots i tots per cada u. Que és com dir tots i cada u per Catalunya, perquè en ella tots ens retrobem en la nostra carn i en el nostre esperit, en els nostres amors i en el nostre interès i en les nostres alegries i en els nostres dolors i en les nostres esperances. Tot això i no altra cosa és Catalunya. De tot això és feta i pasta tan a semblança nostra, que és com si fossim nosaltres mateixos, fosos tots plegats en un sol cos i una sola ànima. I per això ens l'hem d'estimar d'un amor tan viu, que no hi ha d'haver sacrifici que no fèssim per ella. Perquè ella és el pare i la mare i l'esposa i els fills, i la terra que ens dona el pa i la casa que ens abriga i aquest nostre sol tan alegre, i aquest cel tan transparent, i aquesta mar tan blava, i la clemència d'aquest clima tan dolç que fa una tan bona estada de la terra nostra.

I per l'amor inflammat de Catalunya, els nostres soldats tornaran a ésser aquells soldats de la conquesta de Ma-

llorca i de València; els soldats que vencien tot el poder del rei de França i del Sant Pare al costat de Pere II, el nostre gran rei; els soldats que feien tremolar els Angevins, ajudats per l'Església, llavors totpoderosa, en les guerres de Sicília i de Calàbria; els soldats d'aquelles enormes gestes de l'expedició a Orient, que foren increïbles de tan extraordinàries si les cròniques dels mateixos enemics no les confirmessin; aquells soldats que, segons diu en Ramon Muntaner, que els podia ben conèixer per haver estat molt de temps un dels seus caps de colla, eren els millors ballesters del món, i entraven a la batalla amb tanta alegria, així com totes les altres menes de gent hi solen entrar amb temença.

Sovint vénen noves del front. I en totes ens diuen que els soldats catalans hi són dels més estimats. I que els caps de l'exèrcit, alts i baixos, es refien d'ells per a les empreses més arriscades i dificultoses. Qui no se'n sentiria el cor vessant de noble orgull? Qui no se'n trobaria el pit obert a l'esperança? Esperança de victòria en la lluita que sostenim. Esperança de fermesa i de coratge en la pau que ha de seguir-se'n. Una pau que no serà pas menys difícil de ben establir que no ho haurà estat de guanyar la guerra.

Soldats catalans, soldats de la República, en guerra i en pau, vosaltres sou l'avenir, el nervi de la pàtria. El que faci de vosaltres la guerra, allò serà Catalunya. Del vostre tremp, del vostre braó, del vostre esforç depenen la seva llibertat, la seva prosperitat i la seva grandesa.

JOSEP POUS I PAGÈS

